

Sygn. akt II USK 45/21

POSTANOWIENIE

Dnia 26 stycznia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Staryk

w sprawie z wniosku J. D.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziałowi w W.
z udziałem A. sp. z o.o. w W.
o podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 26 stycznia 2021 r.,
skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 18 czerwca 2019 r., sygn. akt III AUa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 18 czerwca 2019 r., III AUa (...), Sąd Apelacyjny w (...) oddalił apelację Zakładu Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziału w W. od wyroku Sądu Okręgowego w W. XIV Wydział Ubezpieczeń Społecznych z dnia 27 grudnia 2016 r. w sprawie z wniosku J. D. o podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne, przy udziale A. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. (płatnik składek), którym zmieniono decyzję organu rentowego z dnia 27 lutego 2015 r. w zakresie podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe) ubezpieczonej z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę zawartej z płatnikiem w dniu 3 marca 2014 r., stwierdzając, że wynosi ona 7.100 zł brutto, zamiast wskazanej w zaskarżonej

decyzji jako podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia kwoty obowiązującego minimalnego wynagrodzenia w danym roku.

Sąd drugiej instancji, po uzupełnieniu postępowania dowodowego, przyjął za własne ustalenia stanu faktycznego Sądu Okręgowego oraz dzieląc ich prawną ocenę, uznał, że kwota wynagrodzenia wypłacanego ubezpieczonej z umowy o pracę przez płatnika składek, mieściła się w granicach zakreślonych w art. 78 k.p. i była zgodna z zasadami współżycia społecznego, a ubezpieczona spełniła przesłanki z art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 8 ust. 1, art. 11 ust. 1, art. 12 ust. 1 oraz art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (obecnie jednolity tekst: Dz.U. z 2020 r., poz. 266 ze zm., dalej jako „ustawa systemowa”).

Powyższy wyrok zaskarżył w całości skargą kasacyjną pełnomocnik organu rentowego, zarzucając naruszenie przepisów postępowania mające istotny wpływ na wynik sprawy - art. 378 § 1 k.p.c. w związku z art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c., przez „nierozpoznanie zarzutu sformułowanego w apelacji tj. zarzutu nieustalenia okoliczności świadczących o sytuacji finansowej pracodawcy, a w szczególności źródeł finansowania wynagrodzenia ubezpieczonej”.

W oparciu o te zarzuty wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania, wraz z orzeczeniem o kosztach postępowania, w tym kosztach zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne dotyczące dopuszczalności - „Wydania przez sąd drugiej instancji orzeczenia w sprawie bez rozpoznania jednego z głównych zarzutów apelacji, mającego istotne znaczenie w sprawie tj. zarzutu nieustalenia okoliczności świadczących o sytuacji finansowej pracodawcy, a w szczególności źródeł finansowania wynagrodzenia ubezpieczonej, co ma związek z przedmiotem postępowania w sprawie”.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pełnomocnik ubezpieczonej wniósł o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, w przypadku przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania – o jej oddalenie oraz orzeczenie o kosztach

postępowania, w tym kosztach zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest nieuzasadniony.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4).

Skarżący we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej powołał się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.).

Sąd Najwyższy wielokrotnie wskazywał, że za istotne zagadnienie prawne w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. uznaje się zagadnienie dotychczas niewyjaśnione i nierozwiązane w orzecznictwie, a więc cechujące się nowością, i którego rozstrzygnięcie może sprzyjać rozwojowi prawa. W utrwalonym orzecznictwie przyjmuje się, że powołanie się na tę okoliczność wymaga, obok sformułowania tego zagadnienia, także przytoczenia związanych z nim konkretnych przepisów prawnych, wskazania, dlaczego jest ono istotne oraz przedstawienia argumentacji wskazującej na rozbieżne oceny prawne (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11; z dnia 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz.158; z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 nr 7-8, poz. 51; z dnia 10 stycznia 2012 r., I UK 305/11, LEX nr 1215784; z dnia 23 marca 2012 r., II PK 284/11, LEX nr 1214575; z dnia 10 września 2014 r., I CSK 729/13, LEX nr 1532950; z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, LEX nr 1622307; z dnia 14 kwietnia 2015 r., II PK 217/14, LEX nr 678073; z dnia 28 października 2015 r., I PK 17/15, LEX nr 2021940; z dnia 14 stycznia 2016 r., II CSK 382/15, LEX nr 2090999). Twierdzenie o występowaniu istotnego zagadnienia prawnego jest uzasadnione tylko wtedy, kiedy po pierwsze - przedstawiony problem prawny nie został jeszcze

rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących to zagadnienie (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468) oraz po drugie - jego wyjaśnienie ma znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy w ustalonym stanie faktycznym (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 stycznia 2009 r., II PK 248/09, LEX nr 736732). Wypada również dodać, że podobnie jak w przypadku, gdy podstawą wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest występujące w sprawie zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), nie zachodzi ona, jeżeli Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w kwestii tego zagadnienia prawnego lub wykładni przepisów i wyraził swój pogląd we wcześniejszych orzeczeniach, brak nadto okoliczności uzasadniających zmianę tego poglądu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP - wkładka 2003 nr 13, poz. 5).

W ocenie Sądu Najwyższego pełnomocnik organu rentowego nie zdołał wykazać występowania tak rozumianej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, a sformułowane zagadnienia prawne - wydanie przez sąd drugiej instancji „orzeczenia w sprawie bez rozpoznania jednego z głównego zarzutów apelacji, mającego istotne znaczenie w sprawie, tj. zarzutu nieustalenia okoliczności świadczących o sytuacji finansowej pracodawcy, a w szczególności źródeł finansowania wynagrodzenia ubezpieczonej, co ma związek z przedmiotem postępowania w sprawie”, w istocie nie spełnia wymogów z art. 398⁹ § pkt 1 k.p.c. i zmierza jedynie do podważenia ustaleń stanu faktycznego i jego oceny prawnej dokonanej przez Sądy obu instancji orzekające w sprawie.

Nie może zniknąć z pola widzenia, że podstawa skargi odnosząca się do naruszenia art. 378 § 1 k.p.c. i art. 328 § 2 k.p.c. opiera się na założeniu, że Sąd drugiej instancji nie wziął pod rozwagę wszystkich zarzutów apelacji. W tym zakresie należy zaś zwrócić uwagę, że w przypadku, gdy sąd odwoławczy, oddalając apelację drugiej strony, orzeka, na podstawie materiału zgromadzonego w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji, nie musi powtarzać dokonanych już wcześniej ustaleń i ich motywów. Wystarczy stwierdzenie, że przyjmuje je za własne. Taka właśnie sytuacja ma miejsce w okolicznościach niniejszej sprawy. Sąd drugiej instancji, co prawda uzupełnił postępowanie dowodowe, ale też

podzielił ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd Okręgowy, a w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku podał, dlaczego dokonana przez ten Sąd ocenę dowodów uważa za trafną. W postępowaniu przed Sądem drugiej instancji nie doszło zatem do naruszenia art. 378 § 1 k.p.c. i art. 382 k.p.c. Ponadto powołanie się w skardze kasacyjnej na naruszenie art. 328 § 2 k.p.c. (przepis ten w brzmieniu wskazanym w skardze obowiązywał do dnia 7 listopada 2019 r.) jest usprawiedliwione tylko w tych wyjątkowych wypadkach, gdy uzasadnienie wyroku sądu drugiej instancji nie zawiera wszystkich wymaganych elementów lub zawiera tak kardynalne braki, że niemożliwe jest dokonanie oceny toku wyводу, który doprowadził do wydania orzeczenia, co uniemożliwia przeprowadzenie kontroli kasacyjnej. Tylko bowiem wówczas stwierdzone wady mogą mieć wpływ na wynik sprawy (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 21 marca 2018 r., II PK 10/17, LEX nr 2509612; z dnia 8 marca 2018 r., II UK 80/17, LEX nr 2490636; z dnia 28 lutego 2018 r., II CSK 246/17, LEX nr 2508548). W konsekwencji zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. może usprawiedliwiać podstawę kasacyjną naruszenia przepisów postępowania wyjątkowo wtedy, gdy uzasadnienie zaskarżonego orzeczenia nie posiada wszystkich koniecznych elementów lub zawiera braki uniemożliwiające przeprowadzenie jego kontroli kasacyjnej (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 marca 2018 r., IV CSK 106/17, LEX nr 2497612). Zauważyć również należy, że odpowiednie stosowanie przez sąd drugiej instancji art. 328 § 2 k.p.c. oznacza, iż uzasadnienie orzeczenia tego sądu nie musi zawierać wszystkich elementów przewidzianych dla uzasadnienia sądu pierwszej instancji, ale powinno mieć ustaloną podstawę faktyczną i prawną rozstrzygnięcia. Sąd drugiej instancji obowiązany jest zamieścić w uzasadnieniu takie elementy, które ze względu na treść apelacji i zakres rozpoznania, są potrzebne do rozstrzygnięcia sprawy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 lutego 2018 r., V CSK 352/17, LEX nr 2511530). W orzecznictwie Sądu Najwyższego wielokrotnie wskazywano, że uzasadnienie wyroku sądu drugiej instancji różni się od uzasadnienia wyroku sądu pierwszej instancji, między innymi tym, że nie musi powtarzać dowodów i ustalonych faktów, jeżeli sąd drugiej instancji uzna za prawidłowe postępowanie dowodowe i ustalenia stanu faktycznego sądu pierwszej instancji. W takiej sytuacji wystarcza bowiem stwierdzenie, że sąd drugiej instancji podziela ustalenia

faktyczne sądu pierwszej instancji oraz dokonaną przez ten sąd ocenę dowodów (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 marca 2018 r., I PK 360/16, LEX nr 2508180 czy z dnia 19 października 2017 r., II PK 292/16, LEX nr 2426549 oraz postanowienie z dnia 6 grudnia 2017 r., I CSK 136/17, LEX nr 2435665). Dopiero w sytuacji, gdy sąd drugiej instancji wydaje odmienne rozstrzygnięcie niż sąd pierwszej instancji, oparte na innej podstawie faktycznej, powinien dokonać własnych stanowczych ustaleń faktycznych, jasnych i kategorycznych, które pozwalałyby na ocenę, czy zmiana ta była usprawiedliwiona (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 listopada 2017 r., II UK 556/16, LEX nr 2434452 oraz z dnia 12 lipca 2017 r., II UK 426/16, LEX nr 2336007). Wówczas uzasadnienie sądu drugiej instancji musi wyjaśnić podstawy, które legły u podstaw zmiany dokonanej przez sąd pierwszej instancji oceny sprawy z korzyścią dla strony przeciwnej, składającej apelację. W szczególności nie powinno budzić żadnych wątpliwości, czy o reformatoryjnym rozstrzygnięciu zadecydowały okoliczności faktyczne, a jeżeli tak - to jakie; czy też spór sprowadzał się wyłącznie do wykładni prawa materialnego. Wbrew odmiennemu twierdzeniu skarżącego w niniejszej sprawie uzasadnienie zaskarżonego wyroku zawiera wszystkie niezbędne elementy, w tym przytoczenie stanu faktycznego oraz jego ocenę prawną, pozwalając na prześledzenie argumentacji oraz motywów jakie stały za wydanym przez Sąd Apelacyjny rozstrzygnięciem.

Ponadto, podnosząc zarzut „Wydania przez sąd drugiej instancji orzeczenia w sprawie bez rozpoznania jednego z głównego zarzutów apelacji, mającego istotne znaczenie w sprawie tj. zarzutu nieustalenia okoliczności świadczących o sytuacji finansowej pracodawcy, a w szczególności źródeł finansowania wynagrodzenia ubezpieczonej, co ma związek z przedmiotem postępowania w sprawie”, pełnomocnik ZUS nie wskazał, czy na rozprawie zgłosił wnioski dowodowe dotyczące tych kwestii. To na organie rentowym ciążył ciężar dowodu w tej sprawie; Sąd nie był zobowiązany do działania z urzędu w sytuacji, gdy stronę reprezentował profesjonalny pełnomocnik.

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

